

Utbildningsdepartementet
e-post: u.remissvar@regeringskansliet.se

YTTRANDE - STYR- OCH RESURSENTREDNINGENS SLUTBETÄNKANDE: "EN LÅNGSIKTIG, SAMORDNAD OCH DIALOGBASERAD STYRNING AV HÖGSKOLAN"

Inledning

Gymnastik och idrottshögskolan (GIH) har utpekats som remissinstans av betänkandet En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan (SOU 2019:6), ert diarienummer U2019/00304/UH.

Yttrandet har beretts i högskolans styrelse innan fastställande.

Allmänt

GIH välkomnar en översyn av den nuvarande styrningen av högskolesektorn. Högskolans bedömning är att existerande system i stort varit funktionellt, men att den högre utbildningens och forskningens förutsättningar stegvis förändrats sedan dess införande och att det nu är angeläget att systemet utvecklas och revideras därefter.

GIH ställer sig bakom det yttrande som sammanställts av Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF). GIH kommer av detta skäl inte närmare kommentera de punkter som redan tagits upp i detta.

De frågor som GIH därutöver särskilt önskar kommentera redovisas nedan. I de fall GIH inte särskilt kommenterar något av utredningens förslag ska detta tolkas som att högskolan stödjer de lagda förslagen.

Beräkningsmodell för utbildningsanslag

I utredningen föreslås att dagens ersättningsbelopp ska ersättas med en ny modell. Denna modell beskrivs enligt följande: halva anslaget för utbildning ska erhållas i form av en fast till delning och den andra halvan i form av en rörlig del baserad på antalet helårsstudenter. Lärosätena ska tilldelas ett mål gällande de senare och i händelse av att antalet helårsstudenter skulle understiga målet skulle lärosätets rörliga ersättning reduceras med ett belopp motsvarande den genomsnittligt beräknade ersättningen per helårsstudent.

GIH har redan genom SUHF:s remissvar motsatt sig införandet av dessa genomsnittliga prislappar, men vill i sitt remissvar formulera mer ingående invändningar mot detta förslag. Förslaget som det är formulerat riskerar att leda till betydande inlåsnings effekter. Det skulle i praktiken slå fast lärosätenas utbildningsvärde utifrån en ögonblicksbild, det vill säga det budgetår som används för basberäkningen. Systemet tar inte hänsyn till utbildningens innehåll eller för den delen förändrade förutsättningar för vissa utbildningar som en följd av teknikutveckling eller andra samhällsförändringar.

Detta riskerar att leda till skevheter i fördelningsmodellen som på osakliga grunder kan gynna och missgynna vissa lärosäten. Det riskerar dessutom att permanenta underfinansiering inom vissa utbildningsområden. GIH har exempelvis under det senaste decenniet noterat betydande kostnadsökningar både vad gäller våra praktiska utbildningsanläggningar och våra laborativa miljöer för forskning. GIH är väl medvetet om att en av utgångspunkterna för utredningen var att inga omfördelningar skulle ske emellan lärosätena. Detta förändrar dock inte att det sakförhållande som beskrivs kommer att få direkta konsekvenser för GIH och förmodligen även för andra lärosäten. GIH har exempelvis påpekat denna problematik och begärt särskilt lokalstöd av utbildningsdepartementet. Högskolans bedömning är att nuvarande ersättningsnivå för Idrott inte följt kostnadsutvecklingen för området. Att i detta skede fastslå ett nytt fördelningssystem som dels permanentar situationen, dels tar bort beräkningsgrunderna för verksamheten och ersätter dem med ett genomsnitt är inte en modell som GIH förordar.

GIH vill därför särskilt rikta uppmärksamhet mot SUHF:s remissvar och påpeka att vi helt stödjer kravet på fullständig transparens vad gäller beräkningsgrunderna och att vi helt delar uppfattningen att ”genomsnittsprislappar” ej ska användas vid fastställande av ersättning för utbildning.

Mål för antalet examina

Utredningen föreslår att mål för antalet examina införs för vissa utbildningar, bland annat lärarutbildningen. GIH är inte avvisande mot förslaget som sådant och stödjer utredningens bedömning vad gäller att inte koppla särskilda utbildningsresurser till dessa mål.

GIH delar också uppfattningen att det är mer angeläget att fokusera på resultatet av utbildningen snarare än antalet studenter som påbörjar densamma. Men, GIH vill i detta sammanhang påpeka att det finns betydande risker för oavsiktliga konsekvenser med ett sådant förslag.

GIH:s ämneslärarutbildning är ett bra exempel på detta. Flertalet av de studenter som läser till ämneslärare vid GIH blir i dagsläget tvungna att läsa sitt andra ämne vid ett annat lärosäte. Detta sker i dagsläget mitt i utbildningen: studenterna lämnar med andra ord GIH och återkommer efter studier i det andra ämnet och avslutar utbildningen vid GIH. GIH har noterat att genomströmningen under denna period sjunker markant och ett antal studenter försvinner ur utbildningen under studier i det andra ämnet. Ett tungt vägande skäl för denna studiegång är dock att alternativet – att studenterna först läser hela sitt pensum vid GIH och därefter slutför utbildningen med det andra ämnet vid ett annat lärosäte – skulle medföra att studenterna tog sin examen vid detta andra lärosäte. Det skulle med andra ord leda till att det verkade som om GIH examinerade noll ämneslärare på årlig basis.

Att införa särskilda mål gällande examina riskerar att förstärka incitamenten att studenterna tar sin examen vid ens eget lärosäte. Detta riskerar i sin tur att leda till en suboptimal utbildningsstruktur. Av detta skäl menar GIH att hänsyn behöver tas till dessa omständigheter vid införandet av mål för antalet examina.

Förändringar av basresursen för forskning

Utredningen menar att utökade uppdrag på utbildningssidan ska följas av utökade anslag för forskning. GIH stödjer denna inställning. Dock argumenterar utredningen för den så kallade basresursen om 12 000 kr per helårsstudent ska utgöra riktmärke för en sådan

resursförstärkning. GIH invänder emot detta ställningstagande och menar att ersättningen måste anpassas till den verksamhet som ska bedrivas. Emedan 12 000 kr per helårsstudent säkerligen kan vara tillräckligt för vissa verksamheter är den för andra helt otillräcklig om någon faktisk verksamhetsförändring ska kunna komma till stånd. GIH har i dagsläget en ersättning om knappa 38 000 kr per helårsstudent. Denna går att härleda till den forskningens inriktning samt behovet av särskilda lokaltyper, laboratorier, för forskningens bedrivande. För GIH är med andra ord en ersättningsnivå om 12 000 kr per helårsstudent otillfredsställande och skulle medföra en utarmning av högskolans forskningsmiljöer. GIH önskar därför att ersättningssystemet innehåller ett högre mått av flexibilitet och att ett ställningstagande görs satt i relation till den verksamhet som avses i det aktuella fallet.

Avslutning

Med dessa kommentarer till betänkandet hänvisar vi i övrigt till SUHF:s remissvar.

Per Nilsson
Rektor